

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Adalet Bakanı Abdulhamit GÜL* tarafından Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Av. Abdullah Koç

HDP Ağrı Milletvekili

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), 1999 yılından bu yana 21 Şubat gününü, uluslararası uzlaşayı, kültürel çeşitliliği ve çok dilliliği desteklemek amacıyla “Uluslararası Anadil Günü” olarak ilan etmiştir ve anadilinde eğitim hakkı güvence altına alınmıştır. UNESCO’nun “Tehlike Altındaki Diller Atlası” verilerine göre ise dünya genelinde konuşulan yaklaşık 6.000 dilin yüzde 43’ü korunaklı ve güvence altında olmayıp yok olma riski ile yüz yüzedir. Bu kapsamda Türkiye’de risk altında olan dil sayısının 18 civarında olduğu ifade edilmektedir. Bu dillerden; Kapadokya Yunancası, Süryanice’nin Mlahso lehçesi ve Ubik dilleri kaybolmuş diller durumundadırlar. Batı Ermenicesi, Hemşince, Lazca, Zazaca, Abhazca, Süryanice (Turoyo ve Suret), Adigece, Kabar-Çerkez, Abazaca, Pontus Yunancası, Romanca, Gagavuzca, Ladino ve Hertevin dil / lehçeleri ise yok olmakla karşı karşıyadırlar.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 18 Aralık 1992 tarihli ve 47/135 sayılı kararınca anadil konusunda taraf devletlere anadilde eğitimin bir hak olduğu sorumluluğu yüklenmekte ve eğitimde fırsat eşitliğinin yaratılması yükümlülüğü verilmektedir. Ancak Türkiye Anadili Haklarına dair BM bildirisini kabul etmesine rağmen anadili ile ilgili çekincelerini hala kaldırmamıştır. Bu durum anadilinde eğitim hakkı başta olmak üzere, kültürel çeşitliliği koruma ve geliştirme ile ilgili taraf olunan uluslararası anlaşmaların ihlal edilmesidir. Ayrıca, Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin anadiline ilişkin 3’üncü maddesine konulan çekincenin kaldırılması ve anadiller için gerekli tüm düzenlemelerin yapılması elzemdir.

Bu bağlamda;

- 1) Mahpushanelerde anadili Kürtçe olan tutuklu ve hükümlü sayısı kaçtır? Hapishanelerde başta Kürtçe olmak üzere başka dillerin de konuşulabilmesi için Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır veya olacak mıdır?
- 2) Hapishanelerde tutuklu ve hükümlülerin Kürtçe öğrenmeleri için gerekli materyal ve kaynaklar bulunmakta mıdır? Anadillerin hapishanelerde yaşatılması için Bakanlığınızın bir eğitim programı var mıdır? Anadillerin öğrenilmesi ve öğretilmesine ilişkin mahpusların taleplerine cevap verilmekte midir?

42911

- 3) Mahpuslar cezaevlerinde kendi anadillerinde yayınlanan kitap, dergi ve gazetelere ulaşabilmekteler mi? Engellenen basın yayın materyalleri hangileridir ve engellenme gerekçeleri nelerdir?
- 4) Adalet Bakanlığına bağlı kurum ve kuruluşlarda Kürtçe hizmet veren kamu personeli sayısı kaçtır?
- 5) 2002 / 2020 yılları arasında hapisanelerde bulunan kaç mahpus, ailesiyle kendi anadilinde iletişim kurduğu için cezai işleme maruz kalmıştır ve bu cezaların gerekçesi nedir?
- 6) Türkiye hapisanelerinde anadili Türkçe olmayan kaç tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır? Türkçe'nin dışında hapisanelerde başka diller ile hizmet verilmekte midir? Kürtçe tercüman sayısı kaçtır?
- 7) Türkiye'de Kürtçe ve başka anadillerde eğitim verilebilmesi için Bakanlığınız bir girişimde bulunacak mıdır? Türkçe'nin dışında başka dillerde kamu hizmeti verilmemesinin gerekçesi nedir?
- 8) Türkiye Anadili Haklarına dair BM bildirisini kabul etmesine rağmen anadili ile ilgili çekincelerini ve Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin anadiline ilişkin 3'üncü maddesine konulan çekincenin kaldırılması için bir çalışma başlatılacak mıdır? Bu güne kadar bu hususlarda bir girişimde bulunulmamasının nedeni bilinmekte midir?